

**2016-2017 ÜRETİM SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI
REKOLTESİ ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ RAPORU**

30 EYLÜL 2016-İZMİR

ÇALIŞMANIN AMACI VE GEREKÇESİ

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 25.07.2016 tarih ve 92061122-105-06-15202 sayılı yazılarında; Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'nin (UZZK) koordinatörlüğünde “Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti “ kurulması ve bu Heyet tarafından zeytin ve zeytinyağı üretim sezonuna ilişkin sağlıklı ve güvenilir verileri sağlamak amacıyla, 2009/2010 sezonundan itibaren olduğu gibi bu yıl da zeytin yetiştirilen tüm bölgelerde zeytin ve zeytinyağı işletmeleri, ilgili kurum-kuruluş ve kişilerle görüşülerek gerçekleştirilen ulusal ürün rekoltesi, maliyeti ve stok tespiti çalışmalarına, bu yıl da 2016-2017 sezonu için, Eylül ayından itibaren başlanacağı belirtilerek, söz konusu çalışmalara gerekli desteğin verilmesi için ilgili kurum ve kuruluşların uzman katılımı ve gerekli desteği vermeleri konusunda talimatlandırıldığı bilgisi verilmektedir.

Bu çerçevede Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyimizce bir çalışma planı oluşturmak üzere, 09.08.2016 tarihli bir yazı ile söz konusu toplantıya, Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsü, Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İzmir Ticaret Borsası, Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçılar Birliği, Ege Bölgesi Sanayi Odası, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Aydın Ticaret Borsası, Çanakkale Ticaret Borsası, Muğla Ticaret Borsası, İstanbul Ticaret Borsası, Akhisar Ticaret Borsası, Antakya Sanayi ve Ticaret Odası, Antakya Ticaret Borsası, Edremit Ticaret Borsası, Ayvalık Ticaret Odası, Gemlik Ticaret Borsası, Mersin Ticaret Borsası, Ticaret ve Sanayi Kontuvarı T.A.Ş ve Ana Gıda A.Ş, UZZK koordinasyonunda ki çalışmalara katılım ve destek sağlamaları amacıyla davette bulunulmuş ve 16.08.2016 tarihinde yapılan toplantıda aşağıda adı ve/veya yetkili temsilcisi bulunan kurum ve kuruluşların katılımı ile **“Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyetleri”** ile **“Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti ve Çalışma Programı”** oluşturulmuştur.

1.BÖLGE: KUZEY EGE VE MARMARA

Katılanlar:

1. Mehmet HAKAN-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
- 2.Oktay SEZGİN-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
3. İsmail ÇIRAK-Tariş
4. Emrah AKSARI-Marmara Birlik
5. Barış ÖZTÜRMEK-Ana Gıda

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilen Yörelere</u>
-19.09.2016	İzmir, Bergama, Dikili, Ayvalık
-20.09. 2016	Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit
-21.09. 2016	Edremit, Altınoluk, Küçükkuyu, Ayvacık, Bayramiç, Ezine, Çanakkale
-22.09. 2016	Edincik, Erdek, Mudanya
-23.09. 2016	Bursa, İznik, Orhangazi, Gemlik, İzmir
-24.09. 2016	İzmir dönüş

2.BÖLGE: İZMİR VE MANİSA**Katılanlar:**

1. Uğur GÜLOĞLU-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
2. Hande YILMAZ DÜZYAMAN- Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
3. Özgür TUZLU-Tariş
4. Ali SEVİNÇ-Marmarabirlik
5. İsmet UÇAR- UZZK
6. Zekeriya KEMAHLI-Akhisar Ticaret Borsası(21.09.2016)

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilen Yörelere</u>
-19.09.2016	İzmir, Manisa, Saruhanlı, Akhisar
-20.09.2016	Akhisar, Kırkağaç, Soma
-21.09.2016	Gölmarmara, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, Kemalpaşa, İzmir
-22.09.2016	Torbalı, Tire, Ödemiş, Bayındır, İzmir
-23.09.2016	Merkez, Menderes, Seferihisar, Urla, Mordoğan, Karaburun, İzmir

3.BÖLGE: GÜNEY EGE**Katılanlar:**

1. Mehmet CAVLI-UZZK
2. Özgür DURSUN-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
3. Halil KÖKTÜRK-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
4. Cahit TUNÇ-Uzman Ziraat Mühendisi (UZZK)
5. Kenan KESKİNKILIÇ-İzmir Ticaret Borsası
6. Okan BORAZAN-Aydın Ticaret Borsası

7. Abidin Özcan SEZEN-Ticaret ve Sanayi Kontuvarı

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilen Yöreler</u>
-19.09.2016	İzmir, Germencik, İncirliova, Koçarlı, Köşk, Aydın
-20.09.2016	Aydın, Sultanhisar, Nazilli, Bozdoğan, Yenipazar
-21.09.2016	Nazilli, Karacasu, Kuyucak, Buharkent
-22.09.2016	Karpuzlu, Çine, Muğla, Yatağan, Bodrum
-23.09.2016	Seydikemer, Fethiye, Dalaman, Ortaca, Köyceğiz, Datça, Marmaris, Ula, Kavaklıdere, Mentеше,
-24.09.2016	Yatağan, Bodrum ve Milas
-25.09.2016	Milas, Söke, Kuşadası, Selçuk, İzmir

4.BÖLGE: AKDENİZ VE GÜNEYDOĞU

Katılanlar:

1. Mehmet ULAŞ-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
2. Serkan KAPTAN-Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
3. Mert MURAT-Tariş
4. Mehmet GÜLER-Doğu Akdeniz Zeytin Birliği
5. Ahmet SARIKAYA-Ticaret ve Sanayi Kontuvarı
6. Yılmaz DÖNMEZ-Antakya Ticaret ve Sanayi Odası
7. Murat ÇETİN-Gaziantep Ticaret Borsası

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilecek Yerler</u>
-19.09.2016	Adana, Erzin, Dörtyol, Kırıkhan, Reyhanlı, Altınözü, Hatay
-20.09.2016	Hatay, Hassa, Akbez, Musabeyli, Elbeyli, Kilis
-21.09.2016	Kilis, Oğuzeli, Nizip, Gaziantep, Osmaniye
-22.09.2016	Osmaniye, Kadirli, Kozan, İmamoğlu, Sarıçam, Adana
-23.09.2016	Adana, Tarsus, Mersin, Silifke, Mut, Manavgat
-24.09.2016	Manavgat, Serik, Döşemealtı,
-25.09.2016	Dönüş

2016/2017 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ

ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ VE ÇALIŞMA PROGRAMI”

ÇALIŞMA YÖNTEMİ:

Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyetleri, yaklaşan üretim sezonuna en kısa sürede en sağlıklı sonuçları vermek üzere, 19 Eylül 2016-25 Eylül 2016 tarihleri arasında eş zamanlı olarak dört ayrı yörede, dört farklı uzman grubu ile çalışmalarını yürütmüş ve aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur.

Dört ana bölgede görev yapan Heyetlerimiz, ülkemizin en büyük 15 il, ilçe, köy ve beldelerinde mevcut zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Zeytin yetiştiricileri, Zeytin yetiştiricileri birlikleri, zeytin ve zeytin yağ işletmeleri, Prina sanayicisi, Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlükleri, Zeytin ve Zeytinyağı Kooperatifleri ile bire-bir görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Buna göre;

Türkiye toplam ağaç varlığının yaklaşık %97' sini teşkil eden İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Antalya illeri ile bu illerin ilçe ve köylerinde yer alan ve yörenin çoğunluğuna örnek teşkil edebilecek zeytinliklerinden, tesadüfi olarak seçilen zeytin ağaçlarında; ağaç başına toplam zeytin miktarı, bu miktar içinde sofralık ve yağlık zeytin miktarı ile danede ki yağ randımanı ve kalitesi konusunda teksel tespitlerde bulunarak ağaç ve/veya zeytinlik bazından tüme varım yöntemi ile toplam ağaçların verim bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular; yörede yaşayan ve zeytin ve zeytinyağı konusunda deneyimli olduğu kabul edilen üretici, tüccar, sanayici, kooperatif yetkilisi, Gıda Tarım ve Hayvancılık il ve ilçe Müdürlükleri teknik elemanları, Ziraat Odaları, üretici birlik veya dernekleri, odalar, borsalar, dernekler gibi kuruluşların uzman temsilcilerinin çapraz sorgulamalarına dayalı bulguları ile karşılaştırılmak suretiyle, heyetin üzerinde oy birliği ile mutabık kaldığı rekolte tespit rakamları olarak raporumuzda yer almıştır. Gezi programına dahil edilemeyen yörelere ait veriler ise, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin resmi beyanlarından yararlanmak suretiyle raporumuza ilave edilmiştir. İncelemeler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

İZLENİM, TESPİT VE ÖNERİLER:

- Yeni fidanların her geçen yıl ürüne yatmalarına rağmen iklim koşullarında global iklim değişikliğinin etkisi ile genel olarak zeytin bahçelerinde ağaçların gelişiminin yer yer değişiklik göstermekle birlikte geçtiğimiz yıla göre daha iyi olduğu gözlenmiştir. Bunun bir sonucu olarak geçtiğimiz yıl yaygın olarak görülen halkalı leke hastalığının bu yıl mevzi kaldığı ve çok azaldığı gözlemlenmiştir. Ancak genel olarak verimlilik düşük olduğundan, bu yıl ki hasat sırasında, gelecek yıl ürün verecek veya ağaçların gelişmesini sağlayacak sürgün

ve filizlerin kırılmamasına özen gösterilmeli ve uygun hasat yöntemleri (elle veya mekanik hasat) uygulanmalı ve bu konuda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızca uygulanmakta olan kırsal kalkınma, yatırımlarının desteklenmesi kapsamında zeytin hasat makinelerine verilmekte olan desteklerin olumlu etkilerinin bu çalışmalarda da görülmesi nedeniyle artarak devam ettirilmesinin uygun olacağı belirlenmiştir.

- Yazın kurak geçen ve taban suyunun fazla yüksek olmadığı bölgelerde tane kalitesinin istenen düzeyde olmadığı, bu sebeple bahse konu olan alanlardaki zeytinliklerde tanelerde buruşmaların ve verim kayıplarının olduğu belirlenmiştir.
- Yeni tesislerde dikimi gerçekleştirilecek fidanların öncelikle hangi amaçla dikileceği, bölgeye adaptasyon yeteneği vb gibi hususlara dikkat edilmediği, örneğin son zamanlarda iri daneli sofralık zeytin ile ilgili yurt dışı taleplerinin artması nedeniyle sofralık zeytin yetiştiriciliğine uygun sulanabilir alanlarda iri daneli zeytin çeşitleri tercih edilmesi gerektiği ve çeşitlerin bölgelere adaptasyonuna göre her yörede kendi çeşitlerin ön plana çıkartılması önemli görülmüştür.
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 4 Ağustos 2016 tarih ve 29791 sayılı resmi gazetede yayınlanan **Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ**'de zeytin üreticisine, ÇKS kayıtlarında belirtilen alan dikkate alınarak 11 TL/da mazot ve gübre ödemesi desteği, 50 TL/da İyi Tarım Uygulaması (İTU) desteği, 100 TL/da Organik Tarım Desteği, 80 krş/kg Zeytinyağı fark ödemesi desteği olarak belirlemiştir.
- Yine aynı tebliğde Geleneksel Zeytin bahçelerinin rehabilitasyonu desteği yayınlanmıştır. Buna göre geleneksel zeytin bahçesi alanının en az 1/5'inde gençleştirme budaması yapacağını tespit ettiren ve 15/10/2016 ve 31/03/2017 tarihleri arasında gençleştirme budaması yapan çiftçilere budanan alan üzerinden 100 TL/da destekleme ödemesi yapacağı belirtilmiştir. Gençleştirme desteği için çiftçiler bu desteğin nasıl uygulanacağına dair bilgileri İl ve İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri'ne başvurdukları bilgileri alınmıştır.
- Bölgesel raporlarda ayrıntılarının görüleceği gibi bazı yörelerde çiçeklenme ve meyve tutumu döneminde görülen yağışlar, ani sıcaklık değişimleri ve aşırı soğukların meyve tutumunu genel olarak olumsuz etkilediği görülmüştür.
- Yağışların ilkbahar döneminde yoğun olması ve genel olarak geçtiğimiz yıla nazaran ağaç başına zeytin veriminin daha iyi olmasına rağmen, yalancı döllenme nedeniyle genelde beklenen ürün miktarına ulaşılmadığı görülmektedir. Geçtiğimiz yıllarda ürün olmayan bahçelerde, kış zararının fazla etkilemediği bölgelerde özellikle sulanan zeytinliklerde, suyunu koruyan su tutma kapasitesi iyi topraklarda daha iyi meyve tutumu veya seyrek meyve tutuma sahip ağaçlardan elde edilecek sofralık zeytinlerin iri kalibreli olabileceği beklenmektedir.

- Zeytin Sineği zararlısı mevsim normalleri üzerinde giden sıcaklıklar sebebiyle görülmediği; Balıkesir ilinde Erdek ve Bandırma ilçelerinde zeytinliklerin uçakla havadan ilaçlama yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Özellikle organik tarım alanlarında Zeytin Sineği mücadelesinde biyoteknik mücadelenin (Kitlesele Tuzaklama) yaygınlaştığı gözlemlenmiştir. Zeytin sineği zararlısına karşı havadan toplu ilaçlama programdan kaldırılmış, bunun yerine ya havadan organik ilaçlama ya da üreticilerin ferdi kısmi ağaç ilaçlaması veya tuzaklama yöntemleri için alt yapı hazırlıklarına devam edilememiştir. Sayımlarda genellikle Zeytin Sineği yoğunluğu tespit edilememiş ancak özellikle Kuzey Ege ve Güney Ege’ de gerek ferdi gerekse toplu ilaçlama bakımından yeterli bir girişimde bulunulamamıştır.
- Sulama düz taban arazilerde ve yeni dikilen zeytinliklerde yapılmaktadır. Her geçen yıl kullanım oranı artmaktadır. Salma, çanak veya yağmurlama sulama görülmekle birlikte yeni tesislerde damlama sulama öne çıkmaktadır. Bu yıl taban arazilerde damlama sulama yapılan arazilerde verimin ve dane kalitesinin daha iyi olduğu gözlemlenmiştir. Sulamanın yaygınlaşması ile özellikle sofralık zeytin üretim ve kalitesinde iyileşmeler görülmektedir.
- Geçtiğimiz yıllarda zeytinliklerde yayılım gösteren Zeytin Solgunluğu (*Verticillium dahliae*)’ na yer yer yine rastlanılmış ancak geçtiğimiz yıllara nazaran yoğunluğunda ve üretici şikayetlerinde azalmalar görülmüştür.
- Güney Bölgelerinde Gemlik çeşidi olan ağaçlardan her yıl düzenli verim alınırken, diğer çeşitlerde istikrar olmadığı tespit edilmiştir.
- Birçok yörede zeytinyağlarının kısa sürede bozulmasının esas sebebinin bilimsel saklama şartlarına uyulmaması olduğu belirlenmiştir.
- Tüm yörelerimizde üretilen zeytin ve zeytinyağlarının ambalajlanması konusunda yeterli yatırımların yapılmamış olması sebebiyle, pazarlama en büyük handikap olarak kabul edilmektedir. Bölgede kaliteli mal temininde sıkıntılar bulunmakla birlikte, yeni fidan dikimi, yetiştiricilik, budama, hasat, damla sulama vb. gibi konularda da önemli eksiklikler tespit edilmiştir.
- Güney ve diğer bölgelerimizde yeni tesisler ve geleneksel zeytin ağaçlarından elde edilen salamura zeytinlerin yatırım teşvikleri ile desteklenmesinin gerektiği belirtilmektedir.
- Ülkemizde iklim koşulları ve eşsiz toprak yapısı ile çok kaliteli zeytinyağları üretebilecek potansiyele sahip olduğu ve üretilebildiği halde zeytinyağların saç, galvaniz tank veya plastik kaplarda muhafazası önemli kalite kayıplarına yol açmaktadır. Stoklama kapasitesi ve kalitesinin artırılması bakımından lisanslı depoculuk veya özel depoculuk sistemi teşvik edilerek zeytinyağların modern paslanmaz çelik hijyenik kaplarda muhafazasının sağlanması sektörün tamamının beklentisi ve talebi olmaktadır. Sektör temsilcileri bu yönlü destekleri beklemektedir.

- Taklit ve tağşişle mücadelede Bakanlığımız denetmenlerince sıkı denetimlere gerek duyulmaktadır. Yol kenarlarında markasız, uygun olmayan ambalajlarda ve kayıt dışı satışların denetlenmesinden başlayarak, taşımayı gerçekleştiren tankerler ve depolar bazında kontrollerin gerektiği belirlenmiştir.
- Sektör temsilcilerince, bölgeler arası zeytin ve yağ ticareti ve sevkinde yeni düzenlemelere ve kontrollere ihtiyaç olduğu, yerel çeşitlerin ülkesel ve uluslararası alanlarda tanınırlığının sağlanması için “coğrafi işaret tescil” “mahreç veya menşe” çalışmalarına ağırlık verilmeli ve teşvik edilmesi beklenmektedir.
- Çevre Bakanlığının Zeytin Vejetasyon Suyu ya da Karasu konusundaki çalışmaları ve çözüm önerilerini, UZZK Koordinasyonunda sektör temsilcilerinin görüşleri doğrultusunda hazırladığı rapora göre planladığı, hazırlanan raporun karasu sorununda 2 Faz dönüşüm projesinin ve diğer uygulamaların 3 yıllık bir sürece yayılması ve konu ile muhatap zeytin sıkım tesisi, prina tesisi ve diğer ilgilileri destekler uygulamalara gidilmesi neticesinde, karasuyunda bazı yörelerimizde fabrika sahiplerine ciddi para cezaları uyguladıkları bu durum da fabrika sahiplerini üretimden vazgeçme noktasına getirdiği hatta kapattıkları gözlenmiştir. İlk kez 1984 yılında başlatılan modern kontinü zeytin sıkma tesisi kurulu kapasitesi bir çok yörede ihtiyacın üzerindedir. Yeni tesislere teşvik yerine, tesislerin modernizasyonuna teşvik verilmesi uygun görülmektedir. Mevcut zeytin ve zeytinyağı işletmelerinin en önemli sorunu olan karasuyun ekonomiye kazandırılması gerektiği gözlenmiştir.
- Yeni tesislere geçmişte 250 TL/dekar dikim yardımı yapılmış olmasına rağmen 04.08.2016 tarih ve 29791 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Bitkisel Üretime Desteleme Ödemesi yapılmasına dair Tebliğ ile bu miktar 280TL/dekar olarak arttırılmış ve bu sayede sadece bu yıl yeni 4 milyon adet zeytin fidanı dikimi sağlanmıştır. Bu uygulama mevcut eski ve genellikle meyilli alanlarda bulunan geleneksel zeytinliklere de uygulanması gerekmekte, dekara düşen ağaç sayısının olması gerekenden daha az olduğu yapılacak desteklemelerle ağaç sayısında artış ve mevcut ağaçların bakımında yeni destekleme araçlarının etkin olarak kullanılmasının, kısa sürede verim ve kalitenin yükselmesinde önemli rol oynayabileceği dikkate alınmalıdır.
- Ağaç başına verimlilik hedefimize henüz ulaşılmamış görülmektedir. Ağaç başına verimliliği arttırmak üzere mevcut girdi yardımlarının arttırılarak devam etmesi özellikle zeytinliklerde ve hasat ve mekanizasyona ilave destekler devreye alınması talep edilmektedir.
- Piyasa fiyatlarının bölgelere göre değişmekle birlikte kampanya başında düzenli olarak yükselmeye başlamış ve bu yükselme Şubat ayı ortalarına kadar yüksek fiyatların devam ettiği gözlenmiştir. Ancak özellikle ilkbahar ve yaz aylarındaki terör saldırıları, bölgemizin

içinde bulunduğu ateş çemberi tüketimi de olumsuz etkilemiş ve arzın talepten yüksek olmasının da etkisiyle fiyatlarda gevşeme ve gerileme başlamıştır. İçinde bulunduğumuz günlerde piyasa fiyatlarının geçtiğimiz yılın aynı dönemi ile kıyaslandığında yaklaşık %20 gerileme olduğu gözlemlenmektedir. Ancak sektörde fiyat dalgalanmalarının üretici ve tüketici üzerinde negatif etki yaptığı, markalı, ambalajlı market satışlarının %25-30'lara varan oranlarda düştüğü buna karşın merdiven altı satışlarda patlama olduğu, taklit ve tağşişin tavan yaptığı da yaşanan bir gerçektir. Tüm bu gerçekler göz önünde bulundurularak piyasa hareketlerinin dengeli gitmesi, hem üretici ve hem de tüketicinin korunması sektörümüzün sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan AB'de olduğu gibi piyasa müdahale sisteminin kurulması, vadeli işlemler borsasına benzer veya lisanslı depoculuk gibi sistemlerin çalışmasının sağlanması gerekmektedir.

- Zeytinlerin işletmeye nakilleri sırasında kullanılan ve zeytinyağı kalite kayıplarına yol açan naylon torba veya çuvalların yerine kasalarda taşınması ve bu tür araçlara destek verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.
- Zeytinciliğe yatırım yapmak isteyen iş adamlarının olduğu, bu sektöre yapacakları yatırımların, bir takım kredi ve muafiyetler ile özendirilmesi ifade edilmektedir.
- Üreticilerin “Pazar” sorununa çözüm bulunması talebinde kararlı oldukları yerinde gözlenmiştir. Bunun için büyük salamura üretim ve paketleme tesislerinin kurulması konusunda yapılan projelere T.C. Ziraat Bankası'nca düşük faizli Tarımsal Kredi desteği sağlanması beklenmektedir.
- Girdi maliyetlerinin azaltılması konusundaki talepler çok yoğun olarak dile getirilmektedir. Üretici ve Tarım teşkilatları ile yapılan görüşmelerde üretici maliyetlerinin 1kg zeytin için 2,5-3,5 arasında olduğu ifade edilmiştir.
- T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın zeytinde “mikoriza” uygulamalarını dikkatle takip etmesi ve bu konudaki başarılı çalışmaları desteklemesi beklentiler arasındadır.

Bu izlenim ve saptamalar doğrultusunda tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri ana başlıklar halinde aşağıdaki gibidir:

SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- 1- Sektörle ilgili istatistiki veriler güncel değildir. Rekolte tahmin çalışmaları uzmanların sadece tecrübeleri ve gözlemlerine dayanarak yapılmaktadır. Uzaktan algılama sistemleri kullanılarak, bir coğrafi bilgi sistemi ve güvenilir veri tabanı oluşturulmalıdır. Başta ağaç sayısı olmak üzere, sektördeki verilerin güncelleştirilmesi gerekmektedir.

- Bunun için oluşturulacak projeye AB, Bakanlığımız ve Sektör Temsilcilerince destek sağlanması,
- 2- Yeni dikim alanları için global iklim değişikliği dikkate alınarak bu tür tehditlere karşı daha dayanıklı olabilecek rakım, konum ve toprak yapısındaki alanların belirlenmesi, Havza bazlı destek modelinde AB’ de daha az kayırılmış alanlar denen ve ülkemizde geleneksel meyilli alanlarda mukim zeytinlikler için ilave desteklerin verilmesi,
  - 3- Düzenli ve yüksek verimli, ihracata uygun zeytin çeşitleri tercih edilmeli ve “sert çekirdekli” meyveler ile karışık dikimler önlenmelidir.
  - 4- Stratejik bir ürün olması nedeniyle zeytinyağının prim sisteminin zeytinyağına değil ham dane zeytine 50 Krş ya da zeytinyağına 1-1,5 TL seviyelerine çıkarılması,
  - 5- Zeytin alanlarında maden aramalarına imkan tanıyan ve Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerin Aşılattırılmasına dair Kanun’da yapılmak istenilen değişiklik taleplerinin ardı arkasının kesilmemesi, (Halen Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün hazırladığı torba yasaya yine değişiklikler yerleştirilmiş ve hatta bir adım ileriye gidilerek ağaç başına 200 TL verilince ağaçların katledilmesinin önü açılmak istenmektedir. Böyle bir değişikliğin yasalaşması sektörümüzün intiharı anlamına gelir. Umudumuz artık bu tür geleceğimize yönelik taleplerin son bulması yönündedir.)
  - 6- Zeytinde hastalık ve zararlılarla mücadelede yeni yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi geniş spektrumlu ilaç tüketiminin minimize edilmesi,
  - 7- Fidan üretiminde bölgesel adaptasyon önemli olup, coğrafi yöre ile özdeşleşmiş çeşitlerin kendi bölgelerine dikiminin teşvik edilmesi, bölgesel bir “Envanter Projesi” hazırlanarak kayıt dışı ağaçlar tespit edilerek, dikime uygun zeytin alanları sür’atle ağaçlandırılmalıdır.
  - 8- Bölgelerde bulunan “deliceler” aşılmalı ve 300-400 m. rakımlı, bozuk orman arazilerinde “zeytinlik” tesisine izin verilmelidir.
  - 9- Ülkemizin yerli zeytin gen kaynaklarının korunması ve çeşitli yollarla fidan ithalat rejiminin engellenmesi,
  - 10- Zeytincilik sektöründe ürün ve üretim maliyetinin düşürülmesinde mutlak gerekli görülen ve zeytincilikte kullanılan girdilerden başta akaryakıt ve enerjinin ucuzlatılması, Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi,

- 11- Firesiz ve hızlı zeytin toplama için mekanik hasadın özendirilmesi ve yardımcı malzemelerin temini ve üretimini kolaylaştıracak önlemlerin alınması, zeytin hasat makineleri küçük ve orta üreticilerin alımını kolaylaştırmak üzere fiyatlarının kontrolden geçirilmesi, ayrıca gövde sarsıcı gibi büyük makinaların da teşvik kapsamına alınması,
- 12- Kalite kayıplarının önlenmesi için zeytinyağlarımızın, azot korumalı paslanmaz çelik tanklarda depolanabilmesinin desteklenmesi, bu kapsamda Lisanslı Depoculuğun teşvik edilmesi, “modern laboratuvar”ların kurulması böylece her yıl iç piyasa ve ihracata uygun, kaliteli ve düzenli bir zeytinyağı arzını sağlanması,
- 13- AB’ de olduğu gibi piyasayı regüle edici fiyat ve destek modellerinin uygulanması,
- 14- Zeytinyağının önden gelen sorunlarından birisi de taklit ve tağşiştir. Yasal Mevzuatımız AB ile uyumlu hale gelmiştir. Konseyimizce piyasa takip edilmekte, kalite kontrol programı uygulanmaktadır. Bu analizlerin yapılabilmesi için Bakanlığımız bünyesinde de Ankara, İzmir ve Bursa’da Kontrol Laboratuvarları faaliyet göstermektedir. Bu laboratuvarların sayılarının artırılması sağlanması, başta tanker ve depo bazında kontrollere ağırlık verilmesi, Tağşişli yağla ilgili kamu denetimlerinin artırılarak ve etkin hale getirilmesi,
- 15- Eskiden pazarlarda veya yol kenarlarında yapılan taklit ve tağşişli ürünler G.T.H. Bakanlığının verilerine göre yaygınlaşarak büyük markalı Sanayicilere de yayılmış, hatta büyük hipermarket zinciri markalarında TGK. Zeytinyağı Tebliğine uygun olmayan ürünlerin var olduğu saptanmıştır.
- 16- Kayıt dışı olarak, uygun olmayan koşullarda satışın yoğun olduğu görülmektedir. Üretici adı altında satılan pet ambalajlarda veya beyaz tenekelerdeki bu zeytinyağlarının kontrol edilmesi, kayıt altına alınmasına yönelik yeni düzenlemelerin getirilmesi, küçük üreticilerin butik üretimlerinin teşvik edilmesi firma kurma ve markalaşma çalışmalarının teşvik edilmesi, sağlıklı ve standart ürünleri pazarlayabilmeleri için Gıda Kodeksinde bu üreticiler için faaliyetlerini kolaylaştırıcı yeni denetleme ve pazarlama düzenlemelerine geçilmesinin gerektiği ifade edilmekte ve bu sorunların bir an önce çözüme kavuşmalarının sağlanması beklenmektedir. “Kalite değerleri” yükseltilmeli, “paketleme” tesisleri kurulmalı ve zeytinyağı üretimi ihracata yönelik olmalıdır.
- 17- 16- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Genelgesinde zeytinyağı tesislerinde oluşan atık suların bertarafına yönelik olarak,

-Sürekli (kontinü) santrifüj yöntemiyle zeytinyağı üreten işletmelerin iki fazlı dekantasyon sistemine geçiş yapması ve bu yöntemle pirina içerisinde kalan zeytin karasuyunun pirina tesislerine gönderilmesi,

-Üç fazlı dekantasyon sistemiyle devam edecek işletmelerde oluşan zeytin karasuyunun sızdırmaz lagünlerde biriktirilerek buharlaştırılması, talep edilmektedir.

Bu bağlamda, üç fazlı çalışan işletmeler için merkezi lagünlerin oluşturulması ve pirina sanayinin depolama, taşıma ve işleme gibi altyapı eksikliklerinin tamamlanması açısından, sektöre gerekli desteklerin verilerek, 1 Kasım 2016 olarak belirtilen sürenin bir yıl daha uzatılması isabetli olacaktır.

18- Ülkemizin en önemli sorunu, kayıt dışılık ve tüketimin düşük olmasıdır. Sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir ticaret kısacası sürdürülebilir sektör için değer zinciri içinde tüm halkaların eşit olarak yer alması ve haksız rekabetin önlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda hem ihracatçımızın uluslararası pazarda rekabet edebilmesi ve hem de tüketicimizin ulaşılabilir fiyatlardan ürünü tüketmesi sağlanırken üretici, sanayici ve tüccarın da mağdur edilmemesi gerekmektedir. Bu bakımdan bütüncül bir yaklaşımla tüm sorunlar ele alınmalı, analiz edilmeli ve çözüm yolları uygulanmalıdır.

SONUÇ:

Bu izlenim tespit ve önerilerimiz doğrultusunda sonuç olarak; **2016/2017** sezonunda **Türkiye** genelinde zeytin ağaç sayısı, üretilen toplam zeytin ile bundan sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı rekolte verileri **Ek: Tablo'da** sunulmuştur.

Buna göre, İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illerinde ve rekolte tespit heyetlerince gidilemeyen ancak Bakanlığımız il ve/veya ilçe Tarım Müdürlüklerinden temin edilen bilgilere göre diğer illerle birlikte Türkiye Genelinde Toplam; **144.384.666 adet meyve veren** (geçen yıla göre -936.694 adet yani -% 0,55 azalma), **26.895.736 adet meyve vermeyen** (geçen yıla göre +4.369.469 adet yani +%2,5 artış) ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **11 Kg zeytin verimi** (geçen yıla göre ağaç başına 3 kg yani +%27 verim artışı) ile **1.535.055 ton zeytin danesi alınacağı** (geçen yıla göre +360.000 ton yani +%21 artış), bunun **432.976 ton'unun sofralık zeytine** (geçen yıla göre 35.000 ton, yani +%8 artış), **1.102.080 ton'unun yağlığa** (geçen yıla göre +327.000. ton yani +%29 artış) ayrılacağı, bundan da ortalama **1/6,2 randıman ile 177.365** (geçen yıla göre +23.000 ton yani +%13 artış) ton **zeytinyağı** elde edileceği, tahmin edilmiştir.

**2016-2017 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ BÖLGESEL
TAHMİN HEYETLERİ RAPORLARI
(DÖRT BÖLGE)**

**1. 2016-2017 SEZONU KUZEY EGE – MARMARA BÖLGESİ ZEYTİN VE
ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ TAHMİN HEYETİ RAPORU**

2016–2017 sezonu Kuzey Ege ve Marmara Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmek amacıyla görevlendirilen heyetimiz çalışmalarını (19-24) Eylül 2016 tarihlerinde gerçekleştirmiştir. Heyet çalışmalarına İzmir İlinin kuzey ilçelerinden başlayarak sırasıyla Balıkesir, Çanakkale ve Bursa İllerine bağlı zeytin bölgelerine doğru devam etmiştir.

- Heyet yukarıda belirtilen güzergahı kapsamındaki il, ilçe, köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, bölgedeki Gıda Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, üreticiler, zeytin ve zeytinyağı işletmeleriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- Rekolte heyetinin çalışma programında yer alan bölgelerde üretim miktarları ile üretimin sofralık ve yağlık olarak dağılımı; heyet üyelerinin arazi gözlemi, sektör ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri ile görüşmeleri sonucunda tahmin edilmiştir. Heyetimizin arazi programında yer almayan ilçelerdeki ürün tahminleri, arazi programındaki illerdeki üretim ortalamaları dikkate alınarak tabloya yansıtılmıştır.
- Heyetimiz görev yaptığı bölgenin genelinde 2015/2016 yılında tahmin edilen rekolteден yaklaşık %20 - %30 daha iyi bir rekolte elde edildiği bilgisi edinilmiştir.

Sonuç olarak; Kuzey Ege ve Marmara Bölgesi 2016/2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

BALIKESİR

2016–2017 Sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Erdek, Bandırma İlçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

Zeytincilikte önemli bir yere sahip olan bu ilde üreticiler, kooperatifler, sanayiciler ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlükleri'ndeki ilgili teknik personellerle yapılan görüşmeler sonucunda 2016/2017 zeytin ve zeytinyağı sezonu ile ilgili bilgiler edinilmiştir.

Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran ve Edremit ilçelerinin deniz seviyesine yakın bölgelerindeki zeytinliklerde tane tutumunun ve meyve kalitesinin oldukça iyi olduğu gözlemlenmiştir.

Buna karşın aynı bölgelerdeki deniz seviyesinden yüksek ve eğimli yerlerdeki zeytinliklerde tane tutumunun daha düşük olduğu, yazın kurak geçmesinden ve taban suyunun yüksek olmamasından dolayı tane kalitesinin istenen düzeyde olmadığı, bu sebeple bahse konu alanlardaki zeytinliklerde tanelerde buruşmaların ve verim kayıplarının olduğu gözlemlenmiştir.

Bir önceki yıl Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Bandırma ve Erdek ilçelerinde görülen yoğun halkalı leke hastalığına karşı üreticilerin gereken zirai mücadeleyi yaptıkları ve halkalı leke hastalığının etkilerinin oldukça azaldığı görülmüş olup, bunun da rekolteye olumlu etkide bulunduğu kanaatine varılmıştır.

Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Edremit ve Havran'da bulunan üreticilerle yapılan görüşmelerde Gemlik çeşidi zeytin ağaçlarındaki rekolte durumunun, bölgenin baskın çeşidi olan Ayvalık (Edremit) çeşidine oranla daha iyi durumda olduğu bilgisi edinilmiştir.

Havran ve Edremit ilçelerinde kış soğuklarına bağlı olarak yer yer dal kanseri görülmüştür.

Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüklerince verilen bilgiye göre özellikle Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, ve Havran ilçelerinde Zeytin Sineği Zararlısı, mevsim normallerinin üstünde seyreden sıcaklıklar sebebiyle henüz görülmediği, ancak Erdek ve Bandırma İlçelerinde ise Heyetimizin bölgeye yaptığı ziyaret dönemine kadar Zeytin Sineği Zararlısının 4 devre yaptığı, bu sebeple Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nce Erdek ve Bandırma'daki zeytinliklerin uçakla havadan ilaçlandığı bilgisi edinilmiştir. Diğer taraftan Edremit İlçesinin yüksek kesimlerinde zeytin sineği popülasyonunun görülmeye başlandığı hususunda bilgi edinilmiştir.

Özellikle bölgedeki sanayicilerle yapılan görüşmelerde, üreticilerin 2014/2015 sezonunda zeytinyağı fiyatlarındaki artış trendinin 2015/2016 yılında da devam edeceği beklentisi sebebiyle zeytinyağlarını piyasaya arz etmediklerini, bu sebeple bu bölgedeki üreticinin stokunda yaklaşık 15 – 20 bin ton, ülke genelinde ise yaklaşık 40 – 45 bin ton civarında zeytinyağı stokunun olduğunu tahmin ettiklerinin bilgisi edinilmiştir.

Balıkesir ilçelerine ait 2016 – 2017 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir. Buna göre, toplam **10.888.511 adet meyve veren, 510.065 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **17 kg. zeytin verimi** ile **187.282 ton zeytin tanesi**

alınacağı, **bunun 28.689 tonunun sofralığa, 158.593 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/6,5 randıman ile 22.290 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

ÇANAKKALE

Çanakkale ilinde Ayvacık, Ezine, Bayramiç ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-2017 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. Bir önceki yıl Ayvacık, Ezine ve Bayramiç ilçelerinde görülen yoğun halkalı leke hastalığına karşı üreticilerin gereken zirai mücadeleyi yaptıkları ve halkalı leke hastalığının etkilerinin oldukça azaldığı görülmüş olup, bunun da rekolteye olumlu etkide bulunduğu kanaatine varılmıştır.

Bölge genelinde 2016 yılında iklimin bir önceki yıla oranla daha dengeli olduğu ve bu durumda bölge rekoltesine olumlu etkilediği bilgisi edinilmiştir.

Çanakkale ilçelerine ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **4.934.456 adet meyve veren, 496.360 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **10 kg. zeytin verimi** ile **50.331 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 3.583 tonunun sofralığa, 46.748 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/6,8 randıman ile 6.438 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

KUZEY EGE KÖRFEZ BÖLGESİ

Aliğa- Şakran -Reşat ŞENGÜL,

Körfez Geneli -Ali BAKIRCI,

Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Dikili-Ahmet SUCU,

Ayvalık-Tariş Altıova Kooperatif Müdürü ve Başkanı,

Körfez Geneli -Osman CAN,

Çanakkale Geneli-Mehmet OK,

Havran-Havran Tariş Müdürü,

Edremit, Havran, Gömeç, Ayvalık, Burhaniye-Sabit ERTÜR,

Edremit-Murat KÜÇÜKÇAKIR,

Körfez Geneli-Selim KANTARCI,

Ayvacık -Tariş Küçükkuşu Kooperatif Müdürü ve Başkanı,

MARMARA BÖLGESİ

Erdek- Erdek Kooperatifi Personelleri ve Ziraat Odası Bşk Haluk ÖZGÖR,

Bandırma-Edincik Kooperatif Personelleri ve Yönetim Kurulu Bşk,

Mudanya -Mudanya Kooperatifi Yönetim Kurulu,
 Mudanya-Mudanya Ziraat Odası Raif DÖNER,
 Gemlik -Gemlik Tarım İlçe,
 Gemlik-Gemlik Ziraat Odası Bşk Ali ÇELİK,
 Orhangazi-Orhangazi Tarım İlçe Müdürü,
 İznik -İznik Kooperatifi Personelleri,
 Şarköy -Mürefte Kooperatifi Personelleri,

BURSA

Bursa ilinde, Nilüfer, Mudanya, Gemlik, Orhangazi ve İznik ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, Ziraat Odaları, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-2017 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. 2016 yılı Ocak ayında görülen aşırı kar yağışı ve soğuklar nedeniyle, özellikle Bursa İli'nin Uluabat Gölü kenarı ile Mudanya İlçesi'nin Nilüfer İlçesine komşu taban arazide bulunan zeytinliklerinde soğuk zararından dolayı 4.500 dönüm zeytinlik doğrudan, 1.500 dönüm zeytinlik ise göz yanıklığı olmak üzere toplam 6.000 dönüm civarında zeytinlik zarar gördüğü bilgisi edinilmiş, bu durum bölge rekoltesini olumsuz etkilediği kanaatine varılmıştır.

Bir önceki yıl raporunda “Bursa ilinden gelip Gemlik ve Orhangazi ilçelerinden geçirilmekte olan otoyol inşaatı **rekolteyi ciddi şekilde etkileyecek miktarda zeytin ağacı kesimine** yol açtığı ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından belirtildiği” hususuna yer verilmiş, bölge genelinde yapılan görüşmelerde Bursa Gıda, Tarım Ve Hayvancılık İl Müdürlüğü başta olmak üzere bölgedeki diğer kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının destekleriyle bölgedeki ağaç varlığını uydu fotoğrafları ile tespit edilmesine yönelik bir çalışma başlatıldığı ve önümüzdeki yıl veya yıllarda bölge ağaç sayısının daha net bir şekilde ortaya konulabileceği anlaşılmıştır.

Diğer taraftan bölgede yapılan görüşmelerde, Bursa İli içerisinde İstanbul – İzmir otobanının geçmesi, sanayileşmenin her geçen gün artması sebeplerinden dolayı başta zeytinlikler olmak üzere tarım arazisi fiyatlarında önemli artışların olduğu, zeytin tarımı ile ilgisi olmayan kişilerin rant beklentisi ile bölgedeki zeytinliklerin mülkiyetine sahip oldukları, gerekli zirai mücadele ve bakım işlemlerinin yerine getirilmemesi sebebiyle bahse konu bakımsız bahçelerde ciddi düzeyde hastalık ve zararlı etkisinin olduğu, bu durumun da bölge rekoltesini olumsuz yönde etkilediği bilgisi edinilmiştir.

Mudanya, Gemlik ve Nilüfer ilçeleri genelinde zeytin güvesi ve zeytin sineği zararından dolayı rekoltenin miktarı ve kalitesi olumsuz olarak etkilendiği gözlemlenmiştir.

Bursa ilçelerine ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda

sunulmuştur. Buna göre, toplam **9.491.221 adet meyve veren, 729.085 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **9,2 kg. zeytin verimi** ile **87.705 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 76.567 tonunun sofralığa, 11.118 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 2.228 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

2. 2016-2017 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ MANİSA, İZMİR KÜÇÜK MENDERES HAVZASI, İZMİR YARIMADA BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

Heyet çalışmalarına 19.09.2016 tarihinde başlamış ve sırasıyla Manisa-Merkez, Saruhanlı, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Gölarmara, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, Kemalpaşa, İzmir, Torbalı, Tire, Ödemiş, Bayındır, Menderes, Seferihisar, Urla, Karaburun İl, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunmuş 23.09.2016 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır.

MANİSA

Yapılan çalışmalar sonucu piyasadaki yüksek yağ fiyatları nedeniyle üreticilerin elindeki zeytinyağı stoklarını tüketemediği belirlenmiştir. Yeni fidan dikimlerinin önceki yıllara göre oldukça azaldığı ve genellikle Gemlik çeşidinin dikildiği belirtilmiştir.

Yaz döneminin çok sıcak ve kurak geçmesi sebebiyle küçük dane oluşumu ve buruşukluk gözlemlenmiştir. Bu durumun devam etmesinin, sofralık zeytin üretiminin azalmasına ve toplam yağ rekoltesinin artmasına yol açacağı düşünülmektedir.

Yemeklik zeytin üretiminin yoğun olması nedeniyle hasat sofralık çeşitlerde elle ve/veya tarakla sıyırma şeklinde yapılmakta, yağlık çeşitlerde ise hasat sırıkla yapılmakla birlikte hasat makinelerinin sayısında artış olduğu ve her köyde yayılmaya başladığı belirlenmiştir. Elle toplamada işçi yevmiyelerinin kadınlar için 40-45 TL, erkekler için 60 TL civarında olacağı öngörülmüştür. Taşıma genellikle plastik kasalarla, yağlık olarak ayrılanlarda ise çuvallarla işletmeye götürülmektedir. Manisa ili genelinde bugüne kadar tuzak takipleri devam etmiş ve gerek duyulduğunda ilanlar verilmiştir. Özellikle de Soma İlçesi'nde bugüne kadar 2 kez ilan verilmiş, 3.ncü ilanında verilme ihtimali olduğu belirtilmiştir.

Manisa ili genelinde Zeytin Halkalı Leke hastalığının yaygın olarak görüldüğü ve teknik teşkilatça yılda en az 2 kere bu hastalığa karşı ilaçlama uyarıları verildiği tespit edilmiştir. Ancak yapılan görüşmelerde ilaçlama zamanının tutturulamadığı ve zamanlamadan dolayı halkalı leke sorunları yaşandığı belirtilmiştir. Ayrıca 10 Ekim 2016 tarihinde Bornova Zirai Mücadele Enstitüsü'nde Halkalı Leke sorunuyla ilgili bir bilgilendirme toplantısı yapılacağı belirtilmiştir. Tarafımızdan yapılan gözlemlerde damlama sulama imkanı olan bahçelerde verimin daha iyi olduğu gözlemlenmiştir.

Manisa ili genelinde meyve veren 18.820.588, meyve vermeyen 3.448.535 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 15 kg zeytin hesabıyla toplam 289.837 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 147.775 ton'unun yemekliğe, 142.062 ton'unun yağlığa ayrılacağı, ortalama 7 randıman ile 15.596 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

Bir miktar zeytin ağacının İzmir-İstanbul otobanı yapımı sırasında kesildiği Gıda,Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Manisa İl ve İlçe Müdürlüklerince dile getirilmiştir.

Şehzadeler ve Yunus Emre (Manisa-Merkez)

İl Müdürlüğünce, zeytin sineğine ve kabuklu bite karşı iki kez uyarının yapıldığı, Zeytin halkalı leke hastalığı için 2 kez, Kabuklu bit için 1'er ilaçlama uyarısı verildiği belirlenmiştir.

Saruhanlı

İlçe Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nce bugüne kadar zeytin sineği ve kabuklu bit için 2 kez uyarı verildiği. Sofralık zeytin üretimin yoğun olması nedeniyle elle ve tarakla toplama yapılmakta, işçi maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı makineli hasat tercih edilmeye başlanmıştır. Taşıma genellikle plastik kasalarla, yağlık olarak ayrılan zeytinler ise çuvallarla taşınmaktadır.

Gölmarmara

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nce Halkalı Lekeye, zeytin güvesine 1 kez ilaçlama uyarısı verilmiştir. Kurulan tuzaklarda zeytin sineği görülmemesi sebebiyle uyarı verilmemiştir. Ağaçlarda susuzluk stresine bağlı olarak danelerde buruşukluk gözlemlenmiştir.

Akhisar

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile yapılan görüşmede zeytin güvesi meyve nesli, halkalı leke, zeytin kabuklu bit için bir kez uyarı verildiği ve zeytin sineği için 9 Eylül'de bir uyarı verildiği öğrenilmiştir. Verticillium hastalığının az da olsa devam ettiği belirtilmiştir. Taban arazilerde soğuk zararı ve halkalı leke zararının devam ettiği gözlemlenmiştir. Hasatın, çevre ilçelerden gelen yatılı işçilerle yapıldığı belirtilmiştir. İşçilik ücretlerinin bu sene 60 lira civarında olacağı tahmin edilmektedir.

Kırkağaç

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile yapılan görüşmede zeytin güvesi için bir uyarı verilmemiş, zeytin sineğine karşı 7 Eylül tarihinde bir kez uyarı verilmiştir. Zeytin halkalı leke için 2 uyarı verilmiştir.

Soma

Geçiş bölgesi olduğu için zeytin sineği zararına daha çok rastlandığı için İlçede, zeytin sineği için biri lokal biri genel iki kez uyarı verilmiş, tuzak sayımları ve vuruk kontrollerine bağlı olarak üçüncü bir uyarının yapılacağı söylenmiştir. Az da olsa zeytin güvesi zararlısına bağlı olarak dökülmeler meydana geldiği belirtilmiştir.

Salihli

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden, zeytin sineği için bir ilan verilmiştir.

Ahmetli

İlçede kabuklu bit için bir, zeytin sineği için bir kez ilan verilmiştir. Halkalı leke sorunu devam etmektedir.

Turgutlu

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nde zeytin sineği ve halkalı leke için birer kez ilan verilmiştir.

İZMİR

Yapılan çalışmalar sonucu piyasadaki yağ fiyatlarının daha da artacağı düşüncesiyle üreticilerin elinde zeytinyağı stokları olduğu belirlenmiştir. Gidilmeyen ilçeler için komşu ilçelerin ortalaması alınmıştır.

İzmir ili genelinde meyve veren 16.124.102 adet , meyve vermeyen 3.271.556 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 8,0 kg zeytin hesabıyla toplam 179.014 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 17.664 ton'un yemekliğe, 161.350 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 6 randıman ile 23.719 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

Kemalpaşa

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü personelinden bugüne kadar zeytin sineği için bir kez uyarı verildiği öğrenilmiştir. Halkalı leke hastalığı nedeniyle yaprak dökümü olduğu görülmüştür. Genelde üreticilerin hastalık ve zararlılara karşı mücadele yapmadığı belirtilmiştir.

Torbali

Zeytin sineğine karşı bir uyarı bir kez yapılmıştır.

Bayındır

İlçesinde zeytin ağaç varlığının % 70'lik kısmı eğimli arazide, % 30'lik kısmı ise ovada bulunmaktadır. Bu yıl dağlık kesimde verimin çok düşük olduğu, ovada ise verimin geçen yıla oranla yüksek olduğu belirtilmiştir. Bölgede zeytin sineği için Tarım İlçe Müdürlüğü tarafından 2 kez uyarı verilmiş, halkalı lekenin arttığı fakat kontrol altında tutulduğu belirtilmiştir. Budama konusunda sıkıntı olduğu söylenmiştir.

Ödemiş

Ovada verimin oldukça iyi olduğu, dağlık arazideki zeytinliklerde az olduğu belirtilmiştir. Dağlık kesimde sıcak ve susuzluk stresinden dolayı küçük, buruşuk ve kararmış dane gözlemlenmiştir. İlkbaharın erken sıcaklarından dolayı yalancı dölllenme olmuştur. Bu sebeple, verim beklenenden daha düşüktür. Halkalı leke zararı devam etmektedir. Zeytin sineği ve zeytin güvesine karşı İlçe Müdürlüğünce uyarı verilmiştir.

Tire

İlçede özellikle dağlık alanlarda ürünün bol olduğu, ova kesiminde ise ürün olmadığı belirlenmiştir. Zeytin sineği, zeytin güvesi ve halkalı lekeye karşı uyarıların yapıldığı öğrenilmiştir.

Menderes

İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde, bugüne kadar zeytin sineği ve zeytin güvesi için uyarı verildiği bildirilmiştir. Ovalarda kurulmuş olan yeni gemlik plantasyonlarında verimin yüksek olduğu, son 5 yılda ise yaşlı memecik cinsi ağaçların veriminin oldukça düşük olduğu belirtilmiştir. Bölgede zeytin sineği için uyarı verilmiştir. Yüksek sıcaklıktan dolayı dağlık bölgelerdeki ağaçlarda küçük, buruşuk ve kararmış dane oluşumu gözlenmiştir. Ayrıca, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından, hasat sırasında kullanılmak üzere 12.500 adet plastik kasaların dağıtıldığı üreticiler tarafından belirtilmiştir.

Seferihisar

Yaz aylarında görülen yüksek sıcaklık sebebiyle verimin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Zeytin sineği, halkalı leke ve budama desteği için uyarılar verildiği belirtilmiştir.

Urla - Karaburun

İlaçlama, gübreleme, budama ve sulama gibi bakım işlerinin oldukça sınırlı düzeyde yapıldığı belirlenmiştir. Bugüne kadar zeytin sineği için uyarı verildiği, zeytin güvesi açısından bir problemin olmadığı, halkalı leke zararının ise devam ettiği belirtilmiştir. Özellikle zeytin sineği zararından dolayı dökülmeler meydana geldiği konusunda yöre halkı şikayetlerini dile getirmiştir.

MANİSA – İZMİR BÖLGESİ

Gölmarmara Ziraat Odası Yönetim Kurulu Başkanı : Erdal ZİYAN

Alpler Yağ Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. – Menderes : Mehmet ALP

Babacan Zeytinyağı Fabrikası – Urla : Kadir SEFA

Ödemiş Tariş Müdürü: Süleyman TEMEL

Bayındır Tariş Hilmi SÜREK

Salihli– Latif ŞENER

Eylen Hoca Köyü – Yağci AHMET

Akhisar: Sindelli Köyünde Ziraat Odası Başkan Yrd. TUNAY AYHAN

Kemalpaşa: Nejat ÖZDURAN; Rüştü ŞEN(Zeytincilik Arş. Enst. Emekli – Çiftçi);

Torbalı: Çetineller Zeytinyağı Fab.

Ödemiş: Birgi Köyü- Gülcü Yağ fab.

Menderes: Alınteri Zeytinyağı Fab – Ulvi YENER

3. 2016-2017 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ AYDIN, MUĞLA BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

Heyet çalışmalarına 19.09.2016 tarihinde başlamış ve sırasıyla Germencik, İncirliova, Koçarlı, Aydın, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Karacasu, Kuyucak, Buharkent, Karpuzlu, Çine, Muğla, Yatağan, Bodrum, Milas, Söke, Kuşadası, Selçuk, Fethiye, Seydikemer, Dalama, Köyceğiz, Datça, Marmaris ve Ula il, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunarak 25.09.2016 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır.

AYDIN

Aydın il ve ilçelerindeki zeytinliklerde yer alan ağaçların ortalama ürün miktarı en düşük (4-5 kg/ağaç) ilçeler Karpuzlu, Yenipazar iken, Kuyucak, Buharkent ve Koçarlı ilçeleri ise il dahilinde en yüksek (18-20 kg/ağaç) rekolteye sahip olduğu gözlenmiştir.

Bu yıl, bölge genelinde ürün rekoltesinin bahçeler ve yöreler bazında farklılık gösterdiği ve rekolte verilerine esas ürünün genellikle meyilli alanlardaki zeytinliklerde yoğunlaştığı gözlenmiştir.

Bölgedeki ürün rekoltesinde etkili olan faktörlerin;

- ✓ İlbahar döneminde Halkalı Leke Hastalığı kaynaklı yaprak dökümünün ağaçlarda beslenmeyi, dolayısıyla meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,
- ✓ Çiçeklenme dönemi süresince meydana gelen iklim koşullarının (yağış, yüksek sıcaklık ve gece-gündüz sıcaklık farkının fazla olması) meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,
- ✓ Çiçeklenme dönemi zararlıları ile yeterli mücadele yapılmaması nedeniyle bu zararlıların oluşturduğu zarar olduğu tespit edilmiştir.

Ürünün az olduğu veya hiç olmadığı ağaçlarda daha belirgin olmak üzere, gelecek yıl ürün alınacağına işaret eden sürgün gelişimi olduğu gözlenmiştir.

Bölgede organik ve iyi tarım üretiminin yaygınlaştığı tespit edilmiştir.

Aydın ili dahilindeki zeytin alanlarında yapılan bahçe kontrollerinde Zeytin Sineği ve Zeytin Güvesi zararlısı nedeniyle meyve dökümü olmadığı görülmüştür.

Bölgede hastalık ve zararlıların kontrolünde sofralık zeytin üretim bölgeleri ile tabandaki bazı zeytinlikler dışında kimyasal mücadele uygulandığı öğrenilmiştir. Özellikle organik tarım alanlarında Zeytin Sineği mücadelesinde biyoteknik mücadelenin (Kitlesel Tuzaklama) yaygınlaştığı gözlenmiştir. Bu kapsamda Zeytin Sineğine karşı ruhsatlı olarak önerilen Ekotrap tuzağı kullanılmaktadır.

Çine ilçesindeki bazı üreticilerin ise, literatürde Olipe ismiyle belirtilen kendilerinin marketlerde satılan pet su şişelerinden imal ettikleri tuzağı kullandıkları görülmüştür. Literatürde bu pet şişe tuzağı ile ilgili olumlu bulunan araştırma sonuçları da olduğu öğrenilmiştir. Halkalı Leke Hastalığı'nın ise, ilkbahar döneminde tabandaki ve vadi içlerindeki alanlarda daha fazla olmak üzere yoğun yaprak dökümüne neden olarak rekolteyi olumsuz etkileyen en önemli hastalık olduğu öğrenilmiştir. Ayrıca, ağaçlarda Vertisilyum Solgunluğu hastalığı kaynaklı kurumaların da devam ettiği üreticiler tarafından ifade edilmiştir.

Bölgedeki zeytinlerin sofralık olarak değerlendirilmesini olumsuz etkileyen zararlılar olan Zeytin Sineği ve Kızılkurt'un henüz yüksek seviyede zarar oluşturmadıkları tespit edilmiştir.

Üreticilerin pet su şişelerinden kendilerinin imal ettikleri pet şişe tuzağı kullanmaları durumunda biyoteknik mücadele desteğinden yararlanamadıkları öğrenilmiştir.

Bölgedeki ürün hasadında yaygın şekilde sırtta ve omuzda taşınabilir özellikteki hasat makinesi kullandığı öğrenilmiştir.

Bölgede üreticilerin, zeytinyağı alım fiyatlarındaki artış olacağı beklentisiyle ürünlerini zorunlu haller dışında toptan satmama eğiliminde oldukları ve stokta bekleterek küçük partiler halinde, markasız ambalajlı olarak satmaya çalıştıkları öğrenilmiştir. Ancak, düşük gelirleri olması ve borçları bulunması nedeniyle küçük üreticilerin ellerindeki zeytinyağını sattıkları, stoktaki zeytinyağının genel olarak büyük üretici, zeytinyağı işletmecisi ve komisyoncuların elinde bulunduğu öğrenilmiştir. Buna göre,

Bölgede ortalama olarak hasat makinası + kullanıcı yevmiyesinin 100 TL/gün, erkek yevmiyesinin 70 TL/gün, kadın yevmiyesinin ise 50 TL/gün olduğu öğrenilmiştir.

Bu üretim sezonunda meyve vermeyen çağdaki zeytin ağaçlarından yeni zeytinlik tesisleri kurulması, mevcut tesislerdeki boş alanlara yeni fidan dikilmesi sonucu il geneli toplam ağaç sayısında 678.946 adet artış olmuştur.

Aydın ili genelinde meyve veren 22.201.194 adet , meyve vermeyen 2.324.978 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 11,0 kg zeytin hesabıyla toplam 283.151 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 58.239 ton'un yemekliğe, 224.912 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 6 randıman ile 37.554 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

AYDIN İLİNDE GÖRÜŞÜLEN YER, KURUM, YEKİLİ KİŞİ		
İlçe	Görüşülen Yer-Kurum ve Yetkili, Tel No	
Germencik	İlçe Tarım	
	Çamköy (Kahvede toplu üretici görüşmesi)	
	Balatçık	Avcılar Z.yağı Fab.İsmail Avcı
	Ortaklar	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Fabrikası
	Germencik Merkez	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Fabrikası
		Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Bşk. Ali Değirmenci
İncirliova	Merkez	Aydın TicOd.Bşk.
Koçarlı	İlçe Tarım	
	Merkez	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Md. Ve Bşk.
	Çulhalar köyü	Üretici görüşmesi (Muhtar)
Efeler	Aydın Tariş Z.Yağı T.S.K.Bşk.	
Kuyucak	İlçe Tarım Md.	
	Yamalak	Kahvede üretici görüşmesi
Karacasu	Merkez	Altınvadi Z.yağı fab.
	"	Şenler Tar.Ür.Tic. Avni Şenler
	Yaykın	Koop.Bşk.
Bozdoğan	Merkez	Polat Z.yağı Fab.
	"	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Bşk.
Sultanhisar	Merkez	Madenler Z.yağı fab. Hüseyin Maden
	"	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Md.
Köşk	Merkez	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop. Md.
	"	Koçak köyü
Efeler	Umurlu	Eraydın Tarım Ürünleri Md.
	"	Aydın Tic.Od.Komite Üyesi ve Z.Yağı Fab.Komite Bşk.
Çine	Merkez	Kızıl Güney Z.yağı fab.
	"	Muhtarlar toplantısı, Muh.Derneği Bşk.

MUĞLA

Muğla İli dahilindeki Seydikemer, Fethiye, Dalaman, Ortaca, Köyceğiz, Datça, Marmaris, Ula, Kavaklıdere, Menteşe, Yatağan, Bodrum ve Milas ilçelerinde; geçen yıl ile karşılaştırıldığında; 2016-2017 üretim sezonunda Kavaklıdere ve Köyceğiz dışındaki tüm ilçelerin zeytin ve zeytinyağı rekoltesinde artış olacağı tahmin edilmiştir.

Toplam dane zeytin rekoltesini oluşturan ağaçlardaki ürün miktarının ise en düşük **Menteş** ilçesinde (0,7 kg/ağaç) ve en yüksek Seydikemer ilçesinde (19 kg/ağaç) olmak üzere ilçeler bazında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Bölgede ürünün bahçe ve bölgesel bazda farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Bölge genelinde tabanlarda ve vadi içlerindeki zeytinliklerde çok az ürün olduğu veya hiç olmadığı, rekolteyi oluşturan ürünün meyilli alanlardaki zeytinliklerde olduğu tespit edilmiştir.

Menteş ilçesinde Bayır bölgesi dışındaki alanlarda ağaçların tamamen boş olduğu gözlenmiş ve il genelinde en düşük rekoltenin bu ilçede olacağı tahmin edilmiştir.

Bölgedeki görüşmelerde bu ilçemizdeki rekoltede aşağıdaki durumların etkili olabileceği öğrenilmiştir.

- Bölgede prediyodisiteye bağlı olarak geçen yıl az ürünün olduğu ağaçların bu yıl daha yüksek ürün oluşturma potansiyeline (sürgün gelişmesi vs.) sahip olması
- Tabandaki ve vadi içlerindeki bahçelerde ilkbahar dönemindeki iklim koşullarının özellikle Halkalı Leke Hastalığı için uygun koşullar oluşturması sonucu gerçekleşen yoğun yaprak dökümünün bu alanlardaki meyve tutumunu olumsuz etkilemesi
- İlkbaharda ve çiçeklenme döneminde bahçe ve yöre bazında farklılık göstermek üzere kaydedilen yağışları meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,

İl dahilindeki en önemli üretim potansiyeline sahip **Milas** ilçesinde ağaçlardaki ürün rekoltesinin meyilli alanlarda yoğunlaştığı ve bölgesel bazda farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bu durumun ortaya çıkmasında özellikle İlkbaharda gerçekleşen Halkalı Leke Hastalığı ve çiçeklenme döneminde kaydedilen yağış rejiminin etkili olduğu öğrenilmiştir.

Bölgede son yıllarda arttığı gözlenen Halkalı Leke Hastalığı ile mücadeleye yönelik Ziraat Odası ve Bakanlık Kuruluşları tarafından proje çalışmaları başlatıldığı öğrenilmiştir. Verticillium (solgunluk) Hastalığı kaynaklı kurumaların tabanlardaki zeytinliklerin yanında meyilli alanlarda da görülmeye devam ettiği gözlenmiştir.

Bölge genelinde henüz Zeytin Sineği zararı ve Zeytin Güvesi kaynaklı meyve dökümü olmadığı tespit edilmiştir.

Zeytin danelerinde genel olarak su stresine dayalı buruşma olduğu, ürünün az olduğu veya hiç olmadığı ağaçlarda gelecek yıl ürün verecek sürgün gelişmesi olduğu gözlenmiştir.

Bölgede organik tarımın geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapıldığı ve üreticilerin de organik tarım ve iyi tarım uygulamalarına ilgisinin arttığı öğrenilmiştir.

Muğla ili genelinde meyve veren 16.283.743 adet , meyve vermeyen 1.301.742 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 7,0 kg zeytin hesabıyla toplam 119.686 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 11.111 ton'un yemekliğe, 108.575 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 5,5 randıman ile 19.312 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

2016/17 SEZONU UZZK ZEYTİN VE Z.YAĞI TAHMİNİ REKOLTE ÇALIŞMASINDA MUĞLA İLİNDE GÖRÜŞÜLEN YER, KURUM, YEKİLİ KİŞİ		
İlçe	Yer, Kurum	Kişi
Menteş	Yeşilyurt Kalkınma Koop.	Başkan
	Yeşilyurt Kahvesi	Üretici grubu
Yatağan	Z.yağı Tüccarı	Ömer Kazık
	Erdemli Z.Yağı Fab.	Atilla Bey
	Yufkacılar Z.yağı Fab.	Yetkili kişi
Milas	Gıda Tarım Ve Hay. İlçe Müd.	Müdür ve teknik personel
	Tariş Zey.ve Z.yağı T.S.Koop.	Müdür, Bşk
	Milas Ziraat Odası	Bşk. Ve Teknik personel
	Organik Tarım Koordinatörü	
	Bafa da Prina Fab.	
Bodrum	Dörttepe Köyünde Z.Yağı Fab.	Besim Çırak
	Gıda Tarım Ve Hay. İlçe Müd.	
Köyceğiz	Gıda Tarım Ve Hay. İlçe Müd.	
	Bölgeden Bir Z.yağı Fab. Tel görüşmesi	
Seydikemer	Karaçelikler Z.yağı Fab.	Yetkili kişi
	Ortaköy de üretici görüşmesi	
	Söğütlüçeşme üretici görüşmesi	
Antalya İli Kaş Bölgesi	Tosunlar Z.yağı Fab	Yetkili kişi

İZMİR

İzmir ili dâhilindeki *Selçuk*’ ta ise; Bölge üretimindeki var-yok yılı makasının, çok belirgin şekilde görüldüğü, bu yılın var yılı olarak değerlendirilebileceği tespit edilmiştir. Geçen yıl ile karşılaştırıldığında, bu yılki zeytin ve zeytinyağı rekoltesinin yaklaşık 3 kat daha yüksek olacağı tahmin edilmiştir.

İlçe dahilindeki zeytinliklerde üretimin bahçe ve bölgesel bazda farklılık gösterdiği, ürün olan ağaçlardaki danelerin normal irilikte olduğu, genel olarak su stresine dayalı buruşma olmadığı gözlenmiştir. Danelerde Zeytin Sineği zararı ve Zeytin Güvesi kaynaklı meyve dökümleri başladığı saptanmıştır.

4. 2016-2017 SEZONU DOĞU AKDENİZ – GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

2016–2017 sezonu Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmek amacıyla görevlendirilen heyetimiz çalışmalarını Adana, Mersin, Hatay, Kilis, Gaziantep, Osmaniye ve Kahramanmaraş İllerine bağlı zeytin bölgelerinde 19-25 Eylül 2016 tarihleri arasında tamamlamıştır.

- ✓ Çalışmalarımızda heyetimiz Adana, Hatay, Kilis, Gaziantep, Kahramanmaraş, Antalya, Osmaniye, Mersin illerinin ilçe, köy ve beldelerinde mevcut zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Zeytin yetiştiricileri, Zeytin yetiştiricileri birlikleri, zeytin ve zeytin yağ işletmeleri, Prina sanayicisi, Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlükleri, Zeytin ve Zeytinyağı Kooperatifleri ile bire-bir görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- ✓ Rekolte Heyetimizin çalışma programında yer alan ilçelerde üretim miktarları ile üretimin sofralık ve yağlık olarak dağılımı; heyet üyelerinin arazi gözlemi, sektör ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri ile görüşmeleri sonucunda tahmin edilmiştir.
- ✓ Yapılan genel saha çalışmaları neticesinde, meyve tutumunun bir önceki sezona göre düşük olduğu, lokal olarak Halkalı leke hastalığı, özellikle Gemlik plantasyonlarında Ağaç Sarı Kurdu (Zeuzera pyrina) zararı tespit edilmiştir.
- ✓ Çiçek döneminde bazı bölgelerde yaşanan lokal dolu zararı olduğu öğrenilmiştir.
- ✓ Kuraklık nedeniyle küçük ve buruşuk meyvelerin varlığı görülmüştür.
- ✓ Zeytin sineği zararı ise ekonomik açıdan önem arz etmemektedir.
- ✓ 2015-2016 üretim sezonundan 15.000 ton stok devir olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak; Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ekteki tabloda sunulmuştur.

2016/17 SEZONU UZZK ZEYTİN ve Z.YAĞI TAHMİNİ REKOLTE ÇALIŞMASINDA DOĞU AKDENİZ VE GÜNEYDOĞU BÖLGELERİNDE GÖRÜŞÜLEN YER, KURUM, YEKİLİ KİŞİ		
İlçe	Yer, Kurum	Kişi
Hatay	Altınözü –Şifa Zeytinyağları	Yılmaz Dönmez
	Kırıkhan – Solak Zeytinyağı Fab.	Ali Solak
	Narlıca – Kahramanlar Zeytinyağı Fab.	Yetkili kişi
	Antakya- Halis Zeytinyağ	Cemal Bulanık
	Antakya – Kuser Tarım	Hasan Kuser
	Aktepe – Altun Zeytinyağı Fab.	Yetkili Kişi
	Altınözü - Gazel Bey	Tüccar
Kilis	Erzin – Ulu Tarım	İsmail Ulu
	Özgönül Zeytinyağ Fab	Yetkili kişi
Gaziantep	Klizi Organik Zeyt. Yet. Derneği	Başkan
	Oguzeli –Yalım Zeytinyağı Fab.	Yetkili kişi
	Oguzeli -Yıldırım Zeytinyağı Fab.	Özkan Bey
	Oguzeli-Güvenler Zeytinyağı Fab.	Yetkili kişi
	Şahinbey -	Murat Çetin
	Nizip –Uygur Zeytinyağı Fab.	Avni Uygur
	Nizip – Alkanlar Prina Fab	Kasım Böler
	Nizip – Karadayı Sabun Fab	Yetkili Kişi
Uluyatır – Zeytinyağı Fab	Yetkili kişi	

Kahramanmaraş	Merkez- Zeytinyağı fab.	Zafer Demirkol
Osmaniye	Merkez- Osmaniye Zeytin Yet. Derneği	Recai ALibekiroğlu
	Merkez-Öz-gıda Zeytinyağ Fab.	Metin Özdemir
	Toprakkale – Zeytinyağ Fab.	Recai Demirciler
Adana	Ceyhan- Yamaçlı Zeytinyağı Fab.	Yetkili kişi
	Misis- Akan Zeytinyağı Fab.	Yetkili kişi
	Seyhan – Aleryağ Zeytinyağı Fab.	Ali Çetin Önder
Mersin	Tarsus – Şendağ Zeytinyağı Fab.	Ali Şendağ
	Tarsus – Boltaç Zeytinyağı Fab.	Sadık Boltaç
	Silifke – Yeşiloğlu Zeytinyağı Fab.	Yakup Bey
	Silifke- Özerler Zeytinyağı Fab.	Özgür Bey
	Mut – İzorya Zeytinyağı Fab.	Erdoğan Şentürk
	Mut Gıda Tarım Hayvancılık İlçe Müdürü	Levent Abas
	Mut- Aydoğanlar Zeytinyağı Fab.	Yetkili kişi
	Mut – Sazak Zeytinyağı Fab.	Nail Sazak
Antalya	Gazipaşa – Büyükakça Zeytinyağı Fab.	Zafer Tan
	Manavgat - Manavgat Ziraat Odası Başkanı	Rasim Bey
	Serik -Gebiz	Adem Aktaş
	Manavgat –Manavgat Manavgat zeytinyağı fab.	İlhami Bey.

ADANA

2016–2017 Sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Adana İli Seyhan, Misis, Çukurova İlçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur. Bölgede çiçeklenme döneminde seyreden yüksek sıcaklıkların şiddetli dökümlere neden olduğu heyetimize bildirilmiştir. Ayrıca kuraklık ve kısmi dolu zararları verim ve kaliteyi etkilediği gözlemlenmiştir.

Adana iline ait 2016-2017 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir. Buna göre, toplam **2.607.509 adet meyve veren, 226.807 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **9 kg. zeytin verimi** ile **22.500 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 7.875 tonunun sofralığa, 14.625 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/4,5 randıman ile 3.250 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

HATAY

Hatay ilinde Kırıkhan, Reyhanlı, Altınözü, Antakya, Erzin, Hassa, Aktepe ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

Sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri, üretici birlikleri, ticaret odası ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-17 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Verim açısından Kırıkhan, Erzin, Hassa, Dörtöyol ilçelerinde verim diğer ilçelere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hatay genelinde ise yarı yarıya düşüş olduğu gözlenirken, elde edilen meyvenin büyük bir kısmının yağlık olarak değerlendirilebileceği öngörülmektedir. Kuraklığa bağlı meyve dökümleri, küçük ve buruşuk meyve oluşumlarının yanı sıra özellikle Gemlik parsellerinde zeytin sineği ve ağaç sarı kurduna bağlı olarak zararlanmalar gözlenmiştir.

Hatay iline ait 2016-2017 sezonunda toplam zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **9.668.778 adet meyve veren, 3.577.115 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 7 kg. zeytin verimi ile 66.180 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 9.930 tonunun sofralığa, 56.250 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4.5 randıman ile 12.500 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

GAZİANTEP

Gaziantep ilinde, Oğuzeli, Nizip, Uluyatır, Şahinbey, Burç ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri, prina sanayicileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-17 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Kuraklık sorunun yaşandığı bölgede, ağaç sarı kurdu zararı da tespit edilmiştir.

Gaziantep iline ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir tablo ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **8.891.481 adet meyve veren, 474.320 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 1,4 kg. zeytin verimi ile 12.500 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 1.250 tonunun sofralığa, 11.250 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4,5 randıman ile 2.500 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

KİLİS

Kilis ilinde, Musabeyli, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-17 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde verim düşük gözlenmiştir.

Kilis iline ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **3.757.750 adet meyve veren, 663.130 adet meyve vermeyen**

ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **2 kg. zeytin verimi** ile **6.300 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 300 tonunun sofralığa, 6.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/4 randıman ile 1.500 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

OSMANİYE

Osmaniye ilinde, Düziçi, Toprakkale, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-17 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Osmaniye iline ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **3.096.343 adet meyve veren, 516.120 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **17 kg. zeytin verimi** ile **52.000 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 16.000 tonunun sofralığa, 36.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/4,5 randıman ile 8.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

MERSİN

Mersin ilinde, Tarsus, Silifke, Mut, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl/İlçe Müdürlükleri sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-17 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde verim ciddi anlamda düşük beklenmektedir.

Mersin iline ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **7.287.954 adet meyve veren, 5.118.558 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **5 kg. zeytin verimi** ile **40.000 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 10.000 tonunun sofralığa, 30.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 6.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

ANTALYA

Antalya ilinde, Gazipaşa, Alanya, Manavgat, Serik, Döşemealtı ve Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, Sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2016-17 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bölge genelinde geçen sezona göre daha yüksek bir rekolte beklenmektedir. Çiçeklenme dönemindeki aşırı yağışlar ve çöl tozlarına bağlı olarak ürün dökümlerinin olduğu heyetimize bildirilmiştir.

Antalya iline ait 2016-2017 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **3.521.737 adet meyve veren, 956.827 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **17 kg. zeytin verimi** ile **61.000 ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 6.000 tonunun sofralığa, 55.000 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 11.000 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

EK: TABLO

2016/2017 SEZONU TÜRKİYE ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTE TAHMİNİ

İLLER	AĞAÇ SAYISI		Ağaç Başına Zeytin Danesi (Kg.)	Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemekliğe Ayrılacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılacak Zeytin (Ton)	Elde Edilecek Zeytinyağı (Ton)	1 Kg. Zeytinyağı İçin Zeytin Danesi (Kg)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen						
BALIKESİR	10.888.511	510.065	17	187.282	28.689	158.593	22.290	7,0
ÇANAKKALE	4.934.456	496.360	10	50.331	3.583	46.748	6.438	6,8
MANİSA	18.820.588	3.448.535	15	289.837	147.775	142.062	15.596	7,5
AYDIN	22.201.194	2.324.978	11	283.151	58.239	224.912	37.554	6,0
MUĞLA	16.283.743	1.301.742	7	119.686	11.111	108.575	19.312	5,6
İZMİR	16.124.102	3.271.556	8	179.014	17.664	161.350	23.719	6,6
BURSA	9.495.221	729.085	9	100.244	76.567	23.677	2.228	6,7
MERSİN	7.287.954	5.118.558	5	40.000	10.000	30.000	6.000	5,0
KİLİS	3.757.750	663.130	2	6.300	300	6.000	1.500	4,0
KAHRAMANMARAŞ	1.428.750	1.176.738	1	1.650	250	1.400	350	4,0
GAZİANTEP	8.891.481	474.320	1	12.500	1.250	11.250	2.500	4,5
ANTALYA	3.521.737	956.827	17	61.000	6.000	55.000	11.000	5,0
ADANA	2.607.509	226.807	9	22.500	7.875	14.625	3.250	4,5
HATAY	9.668.778	3.577.115	7	66.180	9.930	56.250	12.500	4,5
OSMANİYE	3.096.343	516.120	17	52.000	16.000	36.000	8.000	4,5
ŞANLIURFA	1.046.614	538.298	7	7.588	1.203	6.385	1.277	5,0
MARDİN	300.149	167.192	9	2.783	2.397	386	77	5,0
TEKİRDAĞ	943.326	112.444	8	7.588	4.576	3.012	602	5,0
DENİZLİ	1.074.124	295.550	18	18.857	9.769	9.088	1.818	5,0
YALOVA	775.506	127.080	8	6.030	6.013	17	3	5,0
TRABZON	61.049	14.197	5	285	285	0	0	0,0
TOKAT	1.200	1.800	4	5	5	0	0	0,0
ARTVİN	22.403	2.470	11	246	246	0	0	5,0
BURDUR	52.050	11.510	8	399	94	305	61	5,0
ZONGULDAK	460	68	3	1	1	0	0	0,0
SAKARYA	259.675	60.750	22	5.728	2.740	2.987	597	5,0
BİLECİK	258.905	64.685	14	3.715	3.715	0	0	5,0
ESKİŞEHİR	33.250	37.500	4	130	130	0	0	0,0
SAMSUN	18.040	5.950	5	82	82	0	0	0,0
ADİYAMAN	182.006	424.131	17	3.079	870	2.209	442	5,0
BARTIN	310	1.992	9	3	3	0	0	5,0
ISPARTA	12.910	13.340	4	52	32	20	4	5,0
KARAMAN	242.714	146.887	23	5.578	4.454	1.124	225	5,0

KASTAMONU	9.541	2.446	7	69	69	0	0	0,0
KOCAELİ	38.195	5.370	19	728	713	16	3	5,0
ORDU	1.200	600	5	6	6	0	0	0,0
RİZE	0	0	0	0	0	0	0	0,0
SİNOP	33.507	6.650	10	319	319	0	0	0,0
ŞIRNAK	3.865	31.480	5	19	19	0	0	5,0
DİYARBAKIR	5.550	2.850	16	89	0	89	18	5,0
UŞAK	0	28.560	0	0	0	0	0	0,0
TOPLAM	144.384.666	26.895.736	11	1.535.055	432.976	1.102.080	177.365	6,2